

János Lackfi (Maďarsko)

Básník, prozaik, překladatel, narozen 1971. Vystudoval hungaristiku a francouzštinu na Univerzitě Loránda Eötvöse v Budapešti. Otec šesti dětí. Aktivně se zapojuje do literárního dění, bývá pravidelným hostem autorských čtení, literárních večerů a televizních či rozhlasových pořadů. Podle něj „spisovatel nemá čekat na závan inspirace, měl by redigovat, překládat, glosovat, poskytovat rozhovory, přednášet, být v jistém smyslu světelnou reklamou sám sobě i literatuře“. Ve střední generaci maďarských spisovatelů je Lackfi tím, kdo činí nejvíce pro popularizaci beletristických děl, pro znovuoživení čtenářské kultury, pro kreativní a případně kolektivní pěstování literatury. Velké oblibě se těší jeho básně pro děti, které dokládají autorovu nevyčerpatelnou obrazovou a jazykovou invenci s nádechem absurdna. Ve sbírce *Apám kakasa* (Kohout mého otce) spolu s básníkem Istvánem Vörösem instrumentálně inovovali klasické dětské básně maďarské literatury a vytvořili tak jejich hravé, vtipné, aktualizované variace. Ve sbírce humorných esejů *Milyenek a magyarok?* (Jací jsou Maďaři?) nastavuje zrcadlo svým krajanům. Na oblíbenost této knihy ukazuje skutečnost, že se během tří měsíců prodalo deset tisíc výtisků.

výběr z miniesejí *Maďaři v pokřiveném zrcadle* přeložila Simona Kolmanová

UCHO AŽ KE KOTNÍKU

Maďarský člověk zauvažoval nad tím, podle čeho je možné vědět, že on je právě Maďar? Podle toho, že vyznává, ve víně je pravda, a proto začne po několika sklenkách bouchat do stolu a prohlásí, že on má vždycky pravdu. Vyznává i to, že v pivu je smír, proto po pár půllitrech dobrotivě prohlásí, že má každého rád a že všichni mají pravdu. V pálení takové abstraktní pojmy nejsou, ta se má pít a ostatní se pak ukáže.

Podle toho, že je připraven každému cizinci vysvětlit, maďarština je jazyk aglutinační jako japonština, kde každé slovo je poskládáno z malých kousíčků. S Japonci si dále rozumí také v tom, že každý slušný člověk uvádí nejprve svoje příjmení a teprve potom svoje křestní jméno. Takhle je to logické, nevíme, proč to ostatní nechápu!

Podle toho, že dokáže vyprávět nepřeberné množství sprostých vtipů nebo vtipů o policajtech, tchýnách, židech.

Podle toho, že těstoviny považuje za sladkost, pojídá je s mákem, ořechy, marmeládou, a tím přivádí každého poctivého Itala k šílenství.

Podle toho, že věří ve svatou Polévku, která se podává na začátku před hlavním jídlem, ve svatou Kvašenou Zeleninu, která je servírována k masu a pokud jde o sýr, napadne ho nanejvýš teplý toast se sýrem, ale v žádném případě sýrová mísa.

Podle toho, že zatímco Angličan odchází bez loučení, Maďar se loučí, aniž by odešel.

Podle toho, že do dveří pustí nejprve dámu, ale u vchodu do hospody se vecpe před ní, aby jako džentlmen z Divokého Západu zachytil letící nože vlastním tělem.

Podle toho, že pomáhá dámám do kabátu i z kabátu, a to i tehdy, když ony nechtějí.

Podle toho, že z povinnosti poznamená, Maďar při jídle nemluví. To řekne s plnou pusou.
Podle toho, že při kýchnutí přeje druhému na zdraví, zatímco Dán se kvůli tomu spíše omlouvá.

Podle toho, že nestrpí krkání, ačkoli u Mongolů toto patří k povinné pochvalě jídla.

Podle toho, že smrká na veřejnosti, ačkoli v Japonsku je to závažná neslušnost.

Podle toho, že napomene každého, kdo popotahuje, nebo mu s výčitkou podá kapesník, a nesnese ani srkání při jídle, ačkoli v Japonsku nebo v Číně jsou to přirozené věci.

Podle toho, že kopce nazývá horami a svoje největší jezero mořem.

Podle toho, že oproti synům všech národů nosí snubní prsten na pravé ruce, a v životě by si do něj nenechal dát diamant, protože to je frajeřina.

Podle toho, že si jako dítě musí jít stoupnout na děšť, protože tím hodně vyroste, musí jíst mrkev, protože tak bude umět hvízdát, a špenát, protože tak bude silný. Pokud nám jde jen o obsah železa, proto by mohl olizovat třeba lopatu.

Podle toho, že Maďara o jeho narozeninách zatahají za ucho a přejí mu, aby mu sahalo až ke kotníku, ačkoli to by nebylo ani praktické, ani estetické.

Podle toho, že ví, že se ještě nedostal na konec výčtu a možná, že se nikdy ani nedostane.

SKROMNÝ JAKO FIALKA

Maďarský člověk je skromný jako fialka, jak to učí dávná kolektivní moudrost, a tudíž ho vůně prozradí i ve tmě. Maďarský člověk není skromný proto, že je to jeho charakterový rys, ale proto, že ho tomu učili po celé generace, pravda, ani sám neví, k čemu je ta neustálá skromnost dobrá. V Maďarsku se už i na návštěvu sluší přijít za doprovodu soustavného, vzájemného skromného počínání.

„Ahojte, tak já se zuju!“

„Ale ne, nezouvej se!“

„Ale jo, zuju se!“

„No tak, prosím tě, vždyť je to zbytečný.“

„Přece jen se zuju!“

„My se taky nikdy zouváme, chodíme tu v botách, a klidně i v pohorkách, gumákách, ze kterých lítají kusy bláta na všechny strany. Právě to máme rádi.“

„Ale já si je sundám i tak!“

„To ne, tak čisto tu není!“

„Ale vždyť se vám tu parkety jen lesknou a vůně Domestosu by se dala krájet! Říkám, že se zuju!“

„Kdepak, my uklízíme nanejvýš jednou do roka, to nám chlív a hnůj sahá až po kolena, nezouvej se!“

„No dobrá, tak se přece jen zouvat nebudu, děkuju.“

Kdyby se rituál tímto ukončil, mohli bychom mít zato, že jde pouze o velice podivnou ceremonii, o nadbytečné ošperkování. Jenže výše uvedená scéna způsobuje frustraci oběma

zúčastněným stranám. Hostitel filozofuje v duchu o tom, proč ten host všivácká neodtáhne, když nedokáže mít účtu k třídní vyčerpávající práci, během které kvůli němu zabili bakterie i pod okrajem mísy, a sice jednu po druhé, pomocí zubního párátka. Host je zas naštvaný, protože cítí, že by byl hostitel přece jen raději, kdyby se byl zul, no ale proč troubové chtějí vidět jeho dřavé ponožky, čichat jeho smradlavé nohy, a proč se k čertu tak strachují o svoji podlahu, jak kdyby z ní jedli a na ní spali, a jestli jedno i druhé, tak mu mají podstrčit nějaké ubohé papuče a nebýt samá zdvořilost.

Stejně tak si skromnost neodpustí ani žádná hostitelka. U pohádkově labužnického jídla rovněž poznamená, že brambory se mohly ještě chvilku vařit nebo jsou možná trochu rozvařené, nejsou dost slané nebo jsou trochu víc slanější. Rýže se moc lepí nebo je trochu suchá, omáčka je řidší nebo hustší, než by měla být, maso není dostatečně křehké nebo se rozpadá, zelenina taková nebývá, moučník většinou také mívá úplně jinou konzistenci a chuť, nebývá tak přeslazený nebo právě že bývá sladší, ale doma k němu takřka nic nebylo a všechny obchody byly zavřené, takže tuto skromnou večeři o šesti chodech bylo třeba dát dohromady jak to šlo. Host se opět cítí nepříjemně, neboť musí průběžně dokazovat, že všechno je nejvyšší restaurační kvality, a tím koneckonců tvrdí, že hostitelka, jejíž jídlo právě všichni jedí, neustále lže. Evergreenem je také scéna s posledním zákusem na míse.

„Jen si to, prosím, vezměte.“

„Spíš paní hostitelka!“

„Kdepak, ona ani nemá hlad.“

„Tak pak hostitel.“

„Ne, on už se nacpal k prasknutí, do něho se víc nevejde, a taky je tu přece zdvořilost.“

„Ale ne!“

„Ale ano, to byste mě urazil.“

„Ale ne.“

„Snad vám to nechutná?“

„Ale ano!“

„Tak už si ten prokletej zákusek vezměte! Nikdo nepočítá, že už jíte dvanáctej!“

Být skromný je nekonečně sympatická věc... Markantní, zdrženlivý profil v polostínu, odmítavé pohyby rukou, elegantní málomluvnost, žádné vychloubání, styl do nekonečna. Jenže na mezinárodním poli něčemu takovému ne vždycky rozumí. Proto když se Maďar ocitne v cizím prostředí, s úžasem zjišťuje, že zatímco on průběžně a bezděčně usiluje o to, aby podkopal vlastní sebeúctu, synové jiných národů jsou úžasně hrdí i na výkony pouhým okem neviditelné. Například když Maďar vyjde od konkurzu a zahraniční kolega se ho náhodou zeptá, jak se mu to podařilo, považoval by odpověď: „mám zato, že dobře“ za přílišnou drzost a přílišnou samozřejmost. Spíš spustí u nás obvyklým způsobem: „ani nevím, asi to nebylo moc přesvědčivé“. Jenže ti prokletí cizinci vezmou všechno vážně a s hrozně soucitnými pohledy se začnou zajímat, jaká je situace.

Protože oni tento rituál neznají, nepustí se do nekonečného licitování, řekněme nějak takhle: „Ale ne, určitě to dopadlo dobře!“

„Ah, kdepak!“

„Ale vždyť to i jindy dopadlo dobře!“

„Ne, před dvěma týdny to například stálo za starou belu.“

„Tak to byla výjimka, ty jsi vždycky skvělý!“

„Myslíš? Neuváděj mě do rozpaků! Ale teď se to stejně nepovedlo.“

„Kdepak, uvidíš, určitě tě přijmou, a nejen to, hned tě jmenujou ředitelem...“

A tak dále, podle příjemného tanečního pořádku. Jenže cizince zajímají pouze konkrétní věci, načež Maďar začne koktat, že bude asi problém s jeho znalostí jazyka... nebo s jeho připraveností... nebo s odbornými zkušenostmi... nebo si neprošel nejnovější statistiky... nebo jeho postoj nebyl dostatečně pozitivní... Zahraniční kolega přitom soucitně pokyvuje, upřímně je mu to líto, taková hromada neštěstí, záhada, proč sem přišel tak nepřipraveně a tajně má trochu radost, protože podle toho se jeho šance zvýšily.

Takový je tedy maďarský člověk! Když ze šesti miliónů čtyři sta padesáti tisíců šesti set čtyřiceti tří zápalek, po pětileté práci, za obětování veškerého volného času, s rizikem zhoršení zraku slepí maketu Parlamentu, na zvědavé otázky stydlivě odpovídá jen tolik: „ó, není třeba to přehánět, jen jsem měl několik volných dní, to by dokázal každý“. Vyhraje se svým filmem cenu v Cannes a prohlásí, že to nebyl až takový výkon, sešli se s několika přáteli dělat hlouposti, nahráli to na home video a měli štěstí, vlastně chtěli na filmovou přehlídku poslat jiné, mnohem lepší dílo, jenže zaměnili DVD. Zdolá Mount Everest, ale původně jen zaběhl pro mléko do obchodu, jenže už nebylo, tak se vydal do vzdálenějšího obchodu, ale zabloudil, a tak ho napadlo, zaběhne si na horu, aby se rozhlédl kolem. Maďar se občas zamyslí, jestli si také naši velikáni počínali sériově tak skromně. Jestli král Matyáš řekl svým hostům, když uviděli knihovnu napěchovanou skvostnými kodexy Corvinami, „ó, pánové, tyhle barevné prospekty mi sem jen naházeli a já je špetku srovnal“? Nebo na svoji černou armádu, že „uspořádal jsem pro synovce oslavu a kámoši se jako překvápko oblékli do černého a po sváče jsme si ještě zaběhli pobavit se do Vídně“? Nebo jestli řekl Széchenyi na Akademii: „původně jsem plánoval boudu pro Alíka, ale pak jsem usoudil, ať někdo dohlíží na majetek, když nejsem doma“? Nebo Kossuth na revoluci: „program v televizi nás nudil, tak jsme si udělali zábavu v Pilvaxu, ale nic vážného“? A Imre Nagy na 1956: „zorganizovali jsme okružní cestu Poznej Maďarsko!, škoda, že přišli hlavně ruští turisté a měli místo fotoaparátu kulomet“?

I na skromnost existuje lék, u maďarského člověka například konzumace lihovin rozptýlí tuto vlastnost beze stopy a po jednom dvou kolech je hotov jít až na krev s tím, kdo by zpochybnil, že Maďaři jsou na světě ve všem nejlepší. A také se najde takový Maďar, který k tomu nemusí ani pít, neboť mu sláva vstoupila do hlavy natrvalo.

ZAHRANIČNÍ MAĎAŘI

Maďarský člověk byl v roce 1956 studentem a zastřelí ho tam na asfaltu před budovou Rozhlasu, pokud ho jeho milá nestrhne do průjezdu. Nikdy nepřekročí hranice se svojí láskou, která ho obdarovala deseti dětmi a věností až do hrobu. Nikdy nebude členem ředitelství gigantického podniku na výrobu protéz. Jeho rozhrkané americké auto, kterým jel na okázalou

akci pro členy ředitelství, by ke své hanbě nikdy nepustili před červený koberec elegantní hotelové budovy, aby když vrátný v uniformě zdvořile otevře dveře vozu, tyto se s mohutným vrzáním utrhly. Nikdy by nevyprávěli celé roky se smíchem, jak se jeho manželka ve vlastnoručně ušité večerní róbě elegantně vyhrabe z auta a nadneseně prohodí k lokajovi třímajícimu zrezavělé dveře: „nechte to být, o nic nejde!“

Maďarský člověk uprchne v roce 1956 za hranice, v Pensylvánii získá diplom, slouží v americké armádě, ve školách na okraji města učí pistolí šermující děcka emigrantů krásám anglického jazyka a literatury. V suterénu svého domu má svoji vlastní říši, hrdlo si prolévá vynikajícími rumy, píše anglicky básně o emigraci, vydává časopis s básněmi jiných emigrantů. Někdy jezdívá autem několik set kilometrů ráno do práce a odpoledne potom domů. Vždycky si s sebou vozí na zahrnutí žízně lahev coly a aby se ve velkoměstských zácpách nemusel s obrovskou ztrátou času probíjet z kolony ven a hledat toaletu, vyprázdněnou lahev během jízdy (s maďarskou vynalézavostí) opět diskrétně naplní. Manželka si mu za zády stěžuje, protože sexuální uvolněnost amerických básnířek není víc než prázdná legenda, takže se jezdí dále vzdělávat „v mateřském jazyce“ domů do Maďarska.

Maďarský člověk je jaderným fyzikem, kterého omrzelo být badatelem doma, získá stipendium ve Francii, později tam zůstane, místo domácí rodiny založí jinou, vytvoří pro běžného smrtelníka nepochopitelně fungující, neviditelné věci sledující měřičský přístroj, potom pendluje mezi jeho jednotlivými exempláři od Tokia po Los Alamos, od Berlína po Grenoble. Rozčiluje se, že si chcípácký tenista může ze svého platu pořídit zámek, zatímco významní vědci mají stěží na větší domek.

Mezitím zdejší maďarský člověk vysedával tady doma, nosil maďarské boty a maďarské džíny, když dostal jednou za několik let pas, tekly mu sliny, když v Rakousku viděl, jak zahrávající kapitalismus nabízí voňavé prášky na praní, možnosti neomezeného nákupu banánů a televize mluvící sedmi jazyky. Když byl šikovnější, pustil se do čenčování, paktoval se s celníky, spolčoval se s příbuznými na Západě a naplnil zásoby svého secondhandu úchvatným, skvělým použitým oblečením. Čekal na balíky od Maďarů, kteří se usadili v cizině. Nikdy nepřišlo všechno, co do balíku dali, ale maďarský člověk nevyhledával problém, venkoncem i na poště pracovali Maďaři, žili, jak se dalo.

Občas k němu přijeli na návštěvu Maďaři žijící v té či oné cizí vlasti, přivezli mu žvýkačky a tričko se Snoopym, čokoládu Lindt a single malt whisky, no a dech svobody. Vyprávěli mu, jak vypadá jeho malá země při pohledu shora a co kde kazí socialismus. No a také i to, že ani kapitalismus není samý med, i když si člověk může z ponožek s devadesáti barevnými odstíny nebo ze čtyř pěti stran vybrat nakonec ty, které tak či onak stejně na něm zasmrádnou. Veřejné školství produkuje jen zmetky, místo něho je tam příšerně drahá soukromá výuka, sociální pojištění je katastrofa a odbory jsou zkorumpované. Maďarský člověk, když se mu druhý den z hlavy odpařilo opojení z whisky, tomu moc nevěřil. Vždyť to celé bylo tak nepravděpodobné, jako kdyby byl tlachal s Neilem Armstrongem o tom, jaká je na Měsíci zima a že když člověk upustí zapalovač, nemůže se pro něj ohnout, a když se opozdí, kluci s kosmickou lodí na něj nečekají.

DÁVNO STÍHÁ

Vyprávěla jedna srbská žena, která se do naší vlasti přistěhovala se svým maďarským manželem, že se přes mnohé věci dokázala snadno přenést, ale maďarský pesimismus ji už dvacet let vždycky znovu a znovu zarazí. Například jednoho deštivého dne spočítala, než vyjela výtahem na své pracoviště v desátém patře kancelářské budovy, že v souvislosti s počasím nastínilo devět lidí nejrůznější vize o konci světa:

„Nechce se mi věřit, že tolik prší...“ „Je to příšerné, tolik srážek...“

„To se nedá vydržet...“

„Rok od roku je to horší...“

„Z toho bude povodeň, uvidíš...“

„Všechno přijde vniveč, stromy se vyvrátí, domy se zbourají, silnice budou zničené...“

„To už je globální proces, to se nedá změnit.“ Stejný program existoval i ve variantě s vedrem.

„To vedro je nesnesitelné...“

„Potím se jako prase, dostanu mrtvici a infarkt...“

„Dřív takové vlny horka nebývaly...“

„To máme na krku sucho, řeky vyschnou, v Balatonu už je vody jen po kotníky...“

„Všechny rostliny uschnou, nebude ani zelenina, ani ovoce, ani chleba, zajdeme hlady, bude to hrozná smrt...“

„Z celý země bude poušť, pro kapku vody podřežeme krk jeden druhému...“

„To už je globální proces, to se nedá změnit.“ Ne snad že by si v Srbsku lidé občas nestěžovali na meteorologické změny... Rozdíl spočívá v tom, že tam vyřídí věc jednou dvěma kratičkými větami: „no jo, prší, pak přestane“ nebo „teď je fakt děsný vedro“. Vezmou si deštník, napijí se něčeho osvěžujícího a víc se tím nezabývají... zatímco tady se tím všichni očividně užívají a svoji chuť k životu se snaží zakopat do stále hlubší a hlubší půdy, až z ní není vidět vůbec nic.

*

Americký známý maďarského člověka zkouškami prověřil absolutně stoprocentní způsob, který v jakékoli maďarské společnosti freneticky zapůsobí. Když totiž hovor na chvíli utichne a nastane němé ticho neboli nad stolem přelétne onen anděl, důmyslný Jenky použije zázračnou zbraň:

„Jo, život je těžký...“

Reakce je nepopsatelná. Celý kolektiv zírá před sebe zamženým, vděčným pohledem, někteří začnou poklepávat do stolu a čím dál více zveličovat předchozí výrok:

„A jak těžký! ...“

„Jak říkáš, kámo...“

„Mluvíš mi ze srdce...“

„Je to pravda...“

„Eh co, napijme se, kamarádi...”

Kterýkoli cizinec by se na Američana pozorně podíval a začal by vyzvídat:

„Kterou oblast života jsi měl na mysli?”

„Průmysl, zemědělství, společenské vědy?”

„Nebo je to pouze filozofická hypotéza?”

„Objasnil bys nám, jak to přesně myslíš?”

Případně by to vzali jako osobní sdělení a bombardovali ho otázkami tohoto typu: „Něco se ti přihodilo?”

„Problémy v soukromém životě?” „V čem ti můžu pomoci?”

„Chceš o tom mluvit?”

V Maďarsku by ani jednu z těchto otázek nikdo nikdy nezformuloval. Tady každý přesně ví, o čem je řeč a hned začne stesk prožívat. Hoj, jak dobře zná náš americký přítel Maďary! Jak dobře zná zlý osud, který je dávno stíhá!

ADŽ MÁŽ PJEKNY DHEN!

Maďarský člověk potkal svého sympatického amerického známého žijícího v Maďarsku, který připomíná filmového herce. Maďar byl zpocený a zchvácený, řídnuocí vlasy se mu potem lepily na lebku, cítil, že mele z posledního. Neboli ho ovládla pravá maďarská, apokalyptická nálada, a proto ho rozčilovalo, že tento švarný Jenky je nejen vyšší, působí mlaději, udržovaněji než on, ale navíc z něho vystupuje jakási neuchopitelná, chlapsky rozhodná vůně parfému, jeho oblečení vypadalo jako právě vyžehlené, ačkoli bude mít jistě za sebou stejně těžký pracovní den, jako jeho maďarský přítel. Maďarského člověka se zmocnilo temné podezření: tento uhlazený zloduch, tento ze zámoří importovaný dareba, má teď uprostřed roku snad dovolenou a vesele se špacíruje, zatímco ostatní div nepojdou v šíleném a zodpovědném zápase, aby uživili rodinu? Maďara ovládla bledá závist, v ústech cítil hořkou chuť žluče a napadlo ho, že by si měl vzít lék na žaludek. Nejvíce k vzteku na tom bylo, že milý Amík z toho všeho nic nezpozoroval a svého známého pozdravil se širokým úsměvem připomínajícím reklamu na zubní pastu:

„Ahoj, brádr, to jsem rrrád, že tě vidím, tak phouěž, co je nouého!”

V očích maďarského člověka se zablýsklo a před ním se vynořil plán velkolepé pomsty. No, bráško, teď se ukaž! Dobře ti tak, když máš radost z toho, co je spíš k pláči, modli se a kopej si hrob! A spustil:

„Dneska to nestálo za nic, ráno cestou do práce mě nákej pitomec naboural, a ještě on měl navrch, takže jsme museli počkat na policajta, který mi dal sice za pravdu, ale upozornil mě, že mi za pár dnů končí technická, a i když mám práce až nad hlavu, musím zajet do servisu, zaplatit spoustu peněz, protože ti lumpové po mně půjdou! Nestačí, že jsem přišel pozdě do práce, ještě jsem se musel u šéfa uvolnit, protože jsem z finančního úřadu dostal předvolání. Sice mě pustil, ale díval se na mě tak, že kdyby pohled zabíjel, věř mi, už bych byl mrtvej. Ještě dostanu žaludeční vředy a za to budu moct děkovat jeho krutému pohledu, který provrtává

můj život, ani na záchodě nejsem před ním v bezpečí. Na finančním úřadě se ukázalo, že mě tam hnali takřka kvůli ničemu, nějaký nedoplatek, a že musím zaplatit šest set pět forintů, ano, slovy šest set pět, ale pro složenku mě poslali na jiný úřad a složenku jsem mohl podat jen na poště, jinak začne tato směšná částka naskakovat a během krátké doby bude několikanásobná. No řekni, nevymýšlejí tyhle věci proto, aby člověka úplně vynervovali, abych se stal obětí časné smrti? Po tom všem mi blesko hlavou, že zítra máme výročí svatby a už předem jsem viděl manželčin vražedný výraz, no, na to jsem zas zapomněl, takovýho troubu a bačkoru mužského ještě neviděla, fakt typické, že jsem schopen každý rok odehrát totéž, jak blesk z jasného nebe, tak se na mě zřítí datum výročí, ačkoli jsem měl za uplynulých dvacet let dost času, abych si to zapamatoval, totiž kdyby byl ten můj slavný mužský mozek větší než mozek potrefeného kuřete. Celý zpocený jsem upaloval a na poslední chvíli jsem doběhl do ještě otevřeného klenotnictví, kde nesympatická, uhrovitá prodavačka využila moji stísněnou situaci a vnutila mi děsně drahý, a navíc ošklivý prsten s diamantem, na který mi pak manželka řekne, typické, že neznám ani její vkus, ale prsten bude dobrý k tomu, aby se na něj v šuplíku prášilo, třeba ho jednou řáčí lupiči odnesou, a tak se ho aspoň zbavíme. Cestou domů jsem dostal nápad, taky se za něj proklínám, v lehkomyšlném okamžiku jsem podlehl přitažlivosti přeplácáného plakátu a v divadle operety jsem koupil dva lístky na nějaký příšerný muzikál, o kterém žena minule toužebně říkala, že se na něj stejně nedostaneme. Teď budu muset celou tuhle upíří nevkusnost přetrpět, snést manželčiny radostné projevy a s chladnou hlavou pozorovat, jak roztává, když slyší kloktavý hlas světáků ve flitrovém saku a u příležitosti výročí svatby nás dvou se vidí v náručí nějakého takového frajera. A pak že jaký jsem měl den, dobrá otázka!“

„Ó, máj dír, khudáku kluku!“ Američan pohlédl na maďarského člověka s takovým upřímným soucitem, že by mu náš přítel dal nejraději pár facek. „Mně se dnešní den fenomenálně vydařil. Cestou do práce jsem svým autem ťuknul, chlápek v druhém autě byl trochu těžkopádný, nechtěl uznat svoji zodpovědnost, ale naštěstí přišel policajt a učinil spravedlnosti zadost, a ještě mě zdvořile upozornil, že mi brzy končí technická. Taky že s károu zajedu do servisu co nejdřív, představ si, kdyby mi neřekl, pěkně bych to odsákal! Můj šéf se zachoval skvěle, díval se sice trochu mrzutě, ale prominul mi nejen zpoždění, nýbrž mě pustil i na finanční úřad, když jsem mu ukázal předvolání. Pravda, nemá ve zvyku hýřit úsměvy, ale když se ocitnu ve svízelné situaci, vždycky dokáže být lidský, taky si ho proto vážím a jsem mu vděčný, třebaže je přísný a mnozí nesnesou ani jeho pohled. Na finančním úřadu mě čekalo další příjemné překvapení. Klepal jsem se, že jsem se dopustil něčeho vážnějšího, že se bude jednat o velkou částku, kterou možná ani nebudu schopen zaplatit, ale vyšlo najevo, že mě předvolali jen kvůli 650 forintům, a paní mi ještě vstřícně vysvětlila, kde dostanu složenku, tu jsem rychle zaplatil a s tím jsem z toho vyvázl. Díky Bohu, že mě po tom všem ještě blesko hlavou, že zítra budeme mít výročí svatby, a nikdy bych si neodpustil, kdybych na to zapomněl, vždyť jsme spolu dvacet let a já jí můžu děkovat za tolik věcí! Na poslední chvíli jsem vklouzl do klenotnictví, kde mě mile obsloužila drobná mladá prodavačka a přemluvila mě, ať koupím honosný prsten s diamantem, ten přesně vyjádří, jak je mi moje milovaná ženuška drahá... A k tomu všemu jsem měl ještě kliku, když jsem šel zpátky kolem operetního divadla, Boží prst

mi ukázal na plakát...“ Bodrý zámořský mladík vylovil z vnitřní kapsy dva takové lístky, které Maďar už viděl, ale z nichž za žádnou cenu nechtěl vidět ještě dva, a i tak měl co dělat, aby se ovládl a nezačal řvát jako nějaké zvíře. A teď vážně, co vědí tihle Amíci o zlém osudu, který nás dávno stíhá? Maďarský člověk zíral skelným pohledem na přítele, pokoušel se nemyslit na všeobecně známé podobenství o pesimistovi a optimistovi, se zaraženým Američanem se spěšně rozloučil, aby se na něj nakonec ještě nevrhl a aby tomu beznadějnému volovi ještě nedal po hlavě nebo ho nekopnul do břicha, když umíněně vidí tu zatracenou sklenici do polovice plnou, zatímco ona je zjevně PRÁÁZDNÁ, chápete, PRÁÁZDNÁÁ!

JAK SE PŘEPRAVUJE TCHÝNĚ?

Maďarský člověk má jednoho kamaráda, který měl štěstí na vzorový příklad maďarské tchýně, o níž by bylo možné napsat vědecké pojednání. Místo pojednání se maďarský člověk a jeho kamarád rituálně scházejí v hospodě a pijí pivo na tchýnino zdraví. U několika prvních půllitrů dochází obvykle jen na kruté vtipy o tchýních.

„Kdy je tchýně dobrá? Když už celá modrá!“ „Jak vypadá tchýnin účes? Uprostřed rozdělen, sekýrou.“

„Jak pohřbít tchýni? Do pasu a živou, aby si mohla udržovat hrob.“

„Co se ptáme tchýně, když jde na hřbitov? No, kdo přiveze zpátky kolo. Nebo jestli si jde vyzkoušet ležení.“

Potom když dno půllitrů bouchává o stůl stále silněji, přicházejí na řadu vážnější fyziologické úvahy.

Totíž dobrá tchýně nikdy nemluví do toho, co se jí netýká. Jenže dobrá tchýně disponuje informacemi z tak širokého okruhu, natolik dobře zná veřejná média, obchodní média a bulvární tisk, má tak vážné informace v oblasti teorií spiknutí a drbů kolujících u kadeřníka, že si americkým fotbalem počínaje a jadernou fyzikou konče můžeme jen těžko představit takové téma, ke kterému by nemohla podstatně přispět.

Dobrá tchýně je lékařský génius. Dítě pokašlává? Tchýně je po telefonu okamžitě operuje, naslepo určí diagnózu, posílá (negativní) energii, ihned rozpozná virus slintavky – kulhavky, AIDS, dýmějového moru a ještě četných nemocí způsobujících smrt, pro důvěryhodnost neopomene uvést i jejich latinská jména. Svoje tvrzení podpírá daleko sahajícími lékařskými statistikami, vnuk jedné její známé měl přesně tento typ kašle, pak dostal horečky, zvracel krev a zanedlouho zemřel. Jiná známá váhala zavolat sanitku a už se můžou dítěti skládat na věnec. Třetí známé se zas zdála drahá záchranná helikoptéra a od té doby truchlí, nedokáže si to odpustit. Dobrá tchýně je však rychlejší a efektivnější než záchranná sanitka a helikoptéra, doveze všechny proslé léky a několik svazků léčivých bylin, ujme se léčby vnoučete, které by jeho rodiče svým přístupem uvrhli do jisté smrti. Když opustí místo činu (dobrá tchýně musí totiž zvládnout spoustu důležitých věcí, přece jen nemůže dřepět celý den u vnoučete, zvlášť když už zabránila naprosté zkáze), udržuje kontakt po telefonu a každých deset minut se ptá, jestli správně dodržují její pokyny, jaké povahy jsou nudle, stolice a mnoho dalších podobně zajímavých věcí.

Dobrá tchýně je i cestovní kancelář. Její informační síť proplétá celý svět, ví, že jet na Galapágy nemá cenu, protože je tam moc jedovatých sépií, v Itálii se chytne zákeřně útočící mykóza, Řecko je v kurzu a je špinavé, v Chorvatsku je vyloučené, abychom dostali normální ubytování. Dobrá tchýně je prostřednictvím supertajných kanálů informována o nejspolehlivějších nabídkách a pak velice očekává naši zpětnou vazbu. Ano, maminko, strava byla výtečná (jakou z ní měli toulaví psi radost!), ubytování je boží (nepočítáme-li pach tuku šířící se po pokoji, šváby, koordinovaný hromadný útok komárů), obsluha jako ve snu (líné stvoření s odrostlými blondatými vlasy, šťourající se v nose, ve špinavých podkolenkách a bez znalosti kteréhokoli lidského jazyka), ceny ani nejsou vysoké (ani nám nepočítali přírážku za extrémní okolnosti). Požádáme vás o tip i příští rok!

Dobrá tchýně je každodenní psychologický poradce, policajt, hasič, ovčák nahánějící zvěř. Milý chlapče, neopovažuj se takto mluvit s mojí dcerou, ona má opět pravdu, spíš bys měl udělat nějaký ten přesčas a přinést domů víc peněz, má právo se trochu odreagovat, proč jsi udělal tolik dětí, nic mi do toho není, ale víc se jí věnuj, proč jsi takový náfuka, kdybych já vám nepůjčila, tak tu sedíte uprostřed ničeho, vyžírky, vysáváte moji krev, ale já vám jednou ukážu, znám jednoho úžasného advokáta, ten na tobě vysoudí i gatě, ty podvodníku, máš poslouchat maminku, já chtěla pro vás vždycky jen dobře, do naší vznešené rodiny jsme tě přijali mile a přívětivě, ale ty se chováš jak hulvát, vsadím se, že i teď piješ s tím zkaženým týpkem, vy dva idioti se k sobě hodíte!

S přibývajícím množstvím piv se nálada stává odvážnější a vtipy o tchýních jsou čím dál drsnější...

Přijde chlap do pohřebního ústavu, že chce nechat zpopelnit tchýni. Když se zaměstnanec zeptá, na jakou adresu mají jet, odpoví: „Jet nikam nemusíte, stojí venku před krámem.“

Je všeobecně známé, že Maďar nazývá sedadlo vedle řidiče v autě ‚sedadlem pro tchýni‘, zatímco Francouz mu říká ‚místo pro mrtvého‘, jelikož podle statistik se nejvíc nehod dotýká právě spolujezdců vedle řidiče. Tento jev není zcela hungaricum, ačkoli se zástupci kteréhokoli cizího národa nestačí divit neobvyklému bohatství maďarského folklóru o tchýních.

I Finové přispívají v této věci svou troškou do mlýna: lyžařský box upevněný na střechu auta nazývají ‚přepravní bednou pro tchýni‘. Němci pak ‚sedadlem pro tchýni‘ označují pouštní kaktus s mimořádně krutými, dlouhými trny, kterému jinak lichotivě říkají ‚zlatý sud‘. Ovšem ani Francouzi nejsou svatí, co se tchýní týče... Prosím, jeden vzorek na ukázkou: Přijde pán do lékárny a chce koupit arzen. „Ale pane, říká mu lékárník, bez receptu vám jej dát nemůžu.“

„A kdybych vám ukázal fotku tchýně, to by nestačilo?“

Pozadu nezůstávají ani Poláci...

„Pane, unesli jsme vám tchýni a požadujeme výkupné!“

„A co se stane, když nezaplatím?“

„Tak ji naklonujeme!“

Tak žertuje maďarský člověk spolu s kamarádem, dokud se na stole hromadí sklenice od piva. Potom kamarádovi zazvoní mobil, kamarád zbledne, hodí na stůl peníze a dá se na úprk. S telefonem na uchu se ve dveřích otočí a za mohutné gestikulace ukazuje na mobil: „Promiň, tchýně dokončila nákupy! Ano, maminko, už jdu!“

JAZYKOVÁ LEKCE

Maďarský člověk cizinsky nemluví. Teď vážně: silvuplé, šprechenzí, obladi-oblada! Jsou normální? Pětileté dítě brebentí plynule maďarsky a oni tvrdí, že je to těžký jazyk, že se nedá naučit. Spíš se nedají naučit všechny ostatní, a navíc taky blbě znějí. Jednou vyjel maďarský člověk se svými přáteli do Itálie a vyšlo najevo, že správný italský člověk uvažuje o jazycích také tak. Ačkoli doppió, mákina nebo perbakkó nemají žádný smysl. Tihle frajírci kašlou na nějaký opičení jako hauarjú a haumač a tenkjúfordemjúzik... Melou italsky, ať rozumíš nebo ne, tvoje věc. Vtipné je řekněme to, že maďarský člověk může o komkoli na ulici říct, ten má blbý vlasy, hele, jak ten maník šilhá, tahle zas má prsa, že by je mohla vézt na trakaři. Maďaři se řehtají a Taliáni nemají ponětí, o co jde.

Maďarský člověk na to ovšem jednou doplatil, ukazoval na jednoho kluka, že tenhle má hlavu jak prdel paviána, nato hlava zrudla ještě víc a dotyčný dal maďarskému člověku facku a odpověděl mu, ať si dá bacha. Vsadím se, že Maďaři jsou i na Marsu, maximálně jsou zelení, sahají nám ke kolenům, mají šedesát tykadel a sto třicet nohou.

Maďarského člověka a jeho přátele omrzel Řím se spoustou schvácených turistů a neskutečným množstvím kostelů, šlápli na to a pustili se jen tak na jih, klikatými uličkami, mezi pajehličníky a domky z holého kamene. Jednoho večera, kdesi až za koncem světa vpadli do líbezné restaurace s terasou, byla plná zpocených Taliánů, řvoucích jako papoušci. Maďarů bylo asi deset, polovina z nich byli chlapi, všichni měli hrozný hlad a číšník si začne se svojí hatmatilkou moltopikkolo-džambalája-zubizarétta akdovícoještě. Maďaři vejrají na pouze-italský jídelní lístek, jenž nemá ani obraz, ani zvuk. Číšník mávne rukou a zanedlouho se objeví s šesti pěkně tvarovanými, červenými smaltovanými kastrůlky, v každém jsou nějaké těstoviny. Položí je doprostřed stolu, hosté se udiveně dívají, vždyť pro tolik lidí, zvláště pro Maďary, je to jak když plivne. Vrhnou se na těstoviny jak vlci na stádo, a ještě vyškrábou i dno kastrůlků. Hravě by s nimi snědli i celý stůl.

Přijde číšník, kouká na rendlíky, vykulí oči, pokrčí rameny, posbírání nádobí, zmizí. Potom se půl hodiny nic neděje. Najednou se rozletí dveře kuchyně a v husím pochodu se objeví šest chlápků, každý má v ruce ohromný hrnec, až po okraj plný těstovin. Maďaři přišli dodatečně na to, že v malých rendlících byla ochutnávka a podle toho se měli rozhodnout, který druh chtějí. Jenže oni zhltnou všechno, tudíž chtějí ode všeho. A také že dostali víc než dost.

Ovšem maďarský člověk není z těch, aby se dal na útěk. Vyhrnuli si rukávy a s chutí do toho... Cpali se, až se z nich lil pot, už jim fandili i u všech ostatních stolů, vyšel i kuchyňský personál, šklebili se a zpívali, tleskali do rytmu, nahrávali si je na mobil, sichr, že o tom budou mluvit ještě roky.

Přišli sem Maďaři a sežrali půl hospody.

SOUSTO

Byla jedna maďarská učitelka. Přesněji německá učitelka. Zkrátka Maďarka, která není Němka. Jen učí němčinu. Měla německou kamarádku. Která je Němka a učitelka. Ale není to učitelka němčiny. Zkrátka byla jedna Maďarka a jedna Němka. Dvě učitelky. Jenže takto by to znělo příliš jednoduše. Němka pozvala Maďarku, aby se podívala do světa. A Maďarka se tedy vydala na cestu. Letadlem, ale nízkonákladovkou. Za málo peněz málo služeb, zadarmo jídlo nedají. Maďarský člověk ve vzduchu jídlo za peníze nekupuje. To je prastará zásada. Také je i v ústavě. Co by ještě nechtěli! V Malévu se za to platit nemuselo! A nemusí se ani teď, protože Malév už není. Maďarska přiletí do Kolína nad Rýnem, hlady šilhá. Němka ji přivítá:

„Vymyslela jsem, že půjdeme k nám domů, sníme nějaké sousto a půjdeme na prohlídku města. Jsi pro?“

Maďarka polkne naprázdno, přikývne. A proč? Za touto věcí se skrývá slovníkové nepochopení. Co znamená maďarsky „sníst nějaké sousto?“ Sud zlatavého masového vývaru, půl metráku smaženého masa, horu brambor s petrželí, lavór dršťkového perkeltu, pět šest pekáčů kuřecích stehen, mísu plněných a obložených vajec, kotel čalamády, hektolitr francouzského salátu (proti čemuž se Francouzi ohrazují a nazývají jej ruským salátem, my se spokojíme s označením bramborový). K tomu babička od úsvitu peče, teď právě vytahuje těsto na čtvrtý druh štrůdlu, jen jezte, zlatíčka!

Jenže německy to má jiný význam. A sice tři dietní sušenky, vytvářející na ubruse geometrický útvar, na nich kolečko banánu. To všechno snědly a potom si během tří čtyř hodinového intenzivního prohlížení města prohlédly všechny kostely, které byly úplně zbořené a následně podle akurátních německých plánů znovu postavené v podobě kostky.

Maďarská žena už sotva žila, před jejích duchovním zrakem povívalo jediné slovo: VEČEŘE. I toto je slovníkové nedorozumění. Neboť maďarsky večeře znamená „sníme nějaké sousto“ krát tři plus babička právě peče dvanáctý moučník, no a ještě trochu lehkých řezů žerbo, šneky a polštářky z listového těsta, děti!

Německá večeře zahrnuje něco jiného: manžel, manželka a host dostali po jednom plátku hranatého chleba, na něj jediný plátek uzeniny. A k tomu inteligentní rozhovor o Wittgensteinově filozofii.

Po několika dnech hladového utrpení se maďarská žena, donucena ke coming outu, obrátila na svoji hostitelku: jestli to takto půjde dál, ona umře hlady, ačkoli opravdu není velký jedlík, jenže... Německá žena na ni vyvalila oči:

„Jaj, ty máš hlad? Vždyť tamhle je lednice, jez, na co jen máš chuť!“

Němci jsou pojídači lednic, tady se rozhoduje jejich darwinský boj, jídla se řadí k pouhým společenským formalitám. Proto dochází k tomu, že náš milý Jürgen, student na výměně, šťourá do opravdového skopového tokáně, který táta nechával čtyři dny probublávat, a k pobouření domácích se vrhne na lednici a sní jogurt vybavený neviditelným nápisem „LAJOSKOVO, kdo se toho dotkne, dostane přes hubu“.

Lednice je pro maďarského člověka svátostí... Už i samo hypnotizující světlo, které se na něj při otevření dvířek vyvalí! Něco takového není žádný žert. Ujídat z lednice někoho jiného je stejně tak neslušné, jako milovat se v jeho manželské posteli.

VŠEUMĚLOVÉ

Maďarský člověk cestoval dálkovým autobusem spolu s Patem a Matem, dvěma důchodci vypadajícími jako dělnasové, kteří byli příšerně nespokojeni se světem, a to se snažili za patřičné hlasitosti dát na vědomí i ctěnému spolucestujícímu publiku. Byli to originální týpci, jeden vynalezl Kolumbovo vejce (případně Kolumbova vejce), druhý téměř ponorku s atomovým pohonem. „Hele, problémem lidí je, že je odnaučili přemýšlet. Já měl svého času motorku Pannonii...”

„Jo, to byla pořádná mašina!”

„To teda byla, zatímco ty dnešní, Nagasaki a další, jí nesahají ani po kotníky. Třeba, prosím pěkně, jednoho dne zůstanu viset u silnice, koukám, zavařenej píst. No, vezmu kus drátu, najdu kousek železa, vyndám svůj precizní průmyslový soustruh a svařovací tyčinku s lahví kyslíku, a takhle, chápej, tam na kraji příkopu, jsem si raz dva udělal novejš, tovární pochromované. Pak jsem ho pro jistotu ukazoval mechanikovi, povídá, že tenhle je lepší než ten původní, nejlepší by bylo všechny součástky motoru vyhodit a vyměnit je za takovýhle. Ať napíšu na podnik, aby to zařadili do výroby. Dneska už nic takovýho není, komu se porouchá motor, tak ho vyhodí, z kapsy vytáhne jiný a řítí se dál.

„Podle mě je problémem lidí spíš to, že je odnaučili přemýšlet. Já měl ke generátoru signálu měřič výkonu s vývrtovým mechanismem a kulovou hlavou, chápeš, jen taková jednoduchá, podomácku udělaná věcička, jenže tomu se, prosím pěkně, muselo rozumět. Jenže jednou se mi u toho porouchaly mosty měřící odpor, myslel jsem, že přijdu o nervy. No ale... není nad selský rozum, protože ve druhý obecný nám pan učitel Hajagos pravítkem vtloukl mechaniku do hlavy tak, že víc už to nešlo. Tak jsem si vzal z ženiny krabice na šití gumu do kalhot, z kůlny umělohmotnou hmoždinku, a pak zpod skříní chumáče prachu, na utěsnění. Myslel jsem si, že dám ženě co proto, tohle že je uklízení? V každém případě mi její lenost přišla vhod. Vzal jsem to a celé jsem sestrkal dohromady, že když jsem to ukázal jednomu inženýrovi, s řevem se chytnul za hlavu, že ho to ještě nenapadlo! Hned si to nechal patentovat, dostal za to Nobelovu cenu nebo něco takovýho, ale já z toho neviděl ani jeden zatrolenej halíř.”

„Jo, protože tihle mladí už nedokážou přemýšlet, tomu je odnaučili. Jednou jsem jel domů na kole a v samém prostředku pole vidím, že jsou tam v úzkých dva řáci ve skarafandru nebo jací afronauti, zrovna stáli bezradně u své ubohé kosmické lodi. Ti už taky neměli poctivé, dobré odborné znalosti, které do naší generace dostali opravdoví páni učitelé. Ptám se jich, na to tu zatraceně vejráte, člověče, oni jen mektali tím jejich opičím jazykem, ukázalo se, že ani maďarsky neumí. Ukazovali mi rukama nohama, že se jim takhle a takhle pošramotil stroj. Štěstí, že jsem měl u sebe minisadu šroubováků a kapesní nůž s osmi funkcemi, kterým si dokážu kdykoli opravit brejle, ostříhat nehty, vypárat stehy, nadrobno nakrájet slaninu, přepilovat železo, naříznout hadí uštknutí, vyříznout střeva rejpalům, takovou já mám kudlu, solingenská ocel. Tak jsem jim dal do kupy tu jejich zatracenou mikroelektroniku, protože jen slepej neviděl, co tomu je. Ti kosmonauti byli mladí, ještě jim ani nerašil knír. Zmizeli z pole rychle jako blesk a mávali mi o sto šest. A dokonce i v televizi hlásili, že se jim na Čelendžeru podařilo chybu opravit, jen zapomněli říct, kdo jim pomohl.”

„Jo, odnaučili lidi přemýšlet, všechny lidi. Ne tak, jako za našich časů, no, já tady vystupuju, jedu k doktorovi, kvůli cukru. I když bych nemusel, protože jsem slyšel v rádiu, že u Číňanů nebo kde, možná že v Koreji, vybuchla elektrárna. Ta Fukudžima. No a tam je takový záření, který přijde za dva týdny k nám, a to budeme zírat. Trvanlivý mlíko se už nevyplatí kupovat, ani zpáteční lístek. Paprsek, to není žádná švanda, my jsme se na vojně učili protiradiační ochranu. Jenže tehdy ještě neodnaučili lidi přemýšlet... No, tak ahoj!“

ČAS SE ZASTAVÍ

Maďarský člověk veze auto do servisu, zaparkuje a vejde do kanceláře. Uvnitř sedí dva mechanici, před sebou obrazovku počítače, na které bývá zvykem vyřizovat objednávání náhradních dílů. Maďarský člověk by měl naspěch, byl by rád, kdyby se co nejdříve přišlo na to, co s tím jeho autem k čertu je, a kdyby bylo možné věc vyřídit rychle a uspokojivě. Avšak ve vzduchu je cosi zvláštního, cosi příliš známého, cosi, čím se jeho rozrušenost zklidní, jeho krevní oběh zpomalí, a už si není tak jistý tím, že věc brzy vyřídí. Ti dva v overalech sedí na židli, vlasy jednoho se lesknou po želé, druhý je mohutný a zarostlý, a oba upřeně hledí na jediný, vzdálený bod. Nezkoumají počítač, ani na zdi povinně pověšený kalendář s nahými ženami, dívají se přes sklo, které je celé polepené značkami pneumatik a mazacích olejů, dívají se s takovou intenzitou, že je z toho maďarský člověk zmaten, přistoupí k oknu i on a pátravým pohledem prozkoumá dvůr. Nic, přesněji nic nezvyklého. Beton, parkující auta, několik stromů, montážní hala se zavřenými dveřmi. O to podivuhodnější je ona koncentrovaná pozornost, s níž to oba chlápci upřeně sledují. Je trapné, že toto mystické rozjímání musí být narušeno kvůli takovým prkotinám. Rozechvělý hlas maďarského člověka neslušně prolomí ticho. Ti dva se na něho nepodívají hned, chvíli trvá, než jim dojde, co se stalo. Pak k němu zvednou svoje pohledy tak zděšeně, jako kdyby je byl probudil ze snu.

Maďarský člověk vstoupí do budovy nemocnice, je víkend, přichází na pohotovost s manželkou, která potřebuje převaz zraněného kolene. Na vrátnici sedí člověk svlečený do půl těla, na nahém trupu má jen bílý plášť s červeným razítkem nemocnice, husté chlupy prostupují škvírami bílého plátna. Vedle sebe má televizní přístroj, maďarské reprezentační družstvo v házené hraje rozhodující zápas. Vedle pultu stojí invalidní vozík, v něm sedí starší pán, evidentně nudící se pacient, který se skamarádil s bdělým strážcem brány a teď mu slouží jako společnost. Zjevně fandí společně, v tuto chvíli však vůbec nefandí, skelným pohledem zírají do nicoty placu před nemocnicí. Maďarský člověk nahlédne do zápasu, právě vedeme neboli k apatii není žádný důvod. Ne, i tito dva dobráci požili stejný přípravek, jako posledně automechanici. Maďarský člověk žádá vrátného o informaci, ten se ze svého snění vynoří se stejným polekaným pohledem jako potápěč z hlubokého moře.

Maďarský člověk vstoupí na venkově do malého obchodu, kde je přijat nehybností. Nejprve se zdá, že v obchodě vůbec nikdo není, zboží vyrovnané na policích čeká ve vojenském pozoru na nějaký povel. Maďarský člověk potom zahlédne umělecké dílo. U pokladny je k prohlédnutí vysochaná celá postava, Dívka opírající se o koleno. Odrostlé, nabarvené vlasy, příliš silná

rtěnka, plášť se skvrnami od špíny, v očích bezčasový smutek. Malá dáma okouzleně fixíruje na ulici vesnický prach vytvářející proměnlivé tvary. Oslovit ji nelze, na zamumlaný pozdrav neodpovídá, na zájem o zboží nehne ani brvou. Ovládlo ji stejné hypnotizující kouzlo, které se, jak vidno, rozšířilo na nejrozličnějších místech v zemi.

Maďarský člověk sedne do taxíku, vejde na úřad, do školy, do bistra, do hospody, muzea nebo na veřejné záchodky a setkává se s týmiž znaky zpomalených životních funkcí. Jako kdybychom se pohybovali v pohádce o Šípkové Růžence, kde kouzlo vyvolala jediná dívka, ale celá říše nesla jeho následky, od kuchtíka po kuchařku, od krále po zahradníka. Čas se zastaví, země je ochromena, všechno živé se zřítí pět set metrů pod úroveň moře nebo zamrzne v metrovém ledu.

Je to maďarský jev nebo je to něco obecně lidského? Noří se tehdy Maďar do bezčasové extáze svých dávných předků, opírajících se o pastýřskou hůl, nebo se do jeho údů nenápadně vtírá nějaká balkánská lenost? Nebo si snad ve stoje, na způsob náměsíčných, vynahrazuje u nás neobvyklou siestu?

Každopádně z práce pomalu se probouzejících zaměstnanců není mnoho užitku, řeznickému noži trvá nekonečnou dobu, než se zařízne do masa, motor taxíku se spouští neuvěřitelně pomalu, čísla jednacích se dostávají na papír za cenu neuvěřitelného utrpení. Proto maďarský člověk hledí v těchto chvílích z okna vždycky s nadějí, co kdyby zahlédl sedmihlavého draka nebo nebeské znamení, které u nás ovládá duše touto neodolatelnou kouzelnou mocí.